

ERNST & YOUNG , JULLIE WORDEN BEDANKT HOOR!

*BRUINBOEK over de voorgenomen verkoop van de Bruynzeel Suriname
Houtmaatschappij n.v. aan het Nederlands-Belgische Doorwin BV*

Paramaribo, 6 april 2006

DE KERN VAN HET BRUINBOEK

Hieronder vatten wij de essentie samen van het voor u liggend *BRUINBOEK*. Dit besmeurde verhaal heeft betrekking op de Letter of Intent (LOI) die op 28 februari 2006 is ondertekend door de minister M.P. Jong Tjien Fa van Ruimtelijke Ordening en Grondbeheer (ROGB) en de heer Johannes A.H.Kersten namens Doorwin BV uit Nederland.

De wijze waarop de LOI tot stand is gekomen en de uiteindelijke inhoud daarvan hebben bij deskundigen vele serieuze kritieken ontlokt die in het *BRUINBOEK* in extenso zijn opgenomen. Hieronder vatten wij die samen.

Het gaat om de volgende punten:

1. Het volledig ontbreken van deskundigheid in het proces van privatisering
2. Verkoop op afbetaling, zonder rente en andere afspraken
3. De misleidende projecties van Doorwin m.b.t. de ontwikkeling van de productie
4. De eigendomstatus van het BHS industrieterrein
5. De gelegenhedswetgeving
6. Anticiperen op de investeringswet
7. Het ontbreken van een privatiseringsbeleid
8. Het gemanipuleerde biedingproces
9. Gemanipuleer met de schuldenpositie van BSH
10. De optie om BSH te ontmantelen

1. Het volledig ontbreken van deskundigheid in het proces van privatisering

Het is heel opvallend dat het proces van bieding en onderhandeling heeft plaatsgevonden zonder inzet van terzake deskundigen. De afwezigheid van deskundigheid doet zich op vier niveaus voor:

- De directie van BSH
- De adviseurs van E&Y
- Het onderhandelingsteam
- De minister van ROGB

1.1 De directie van BSH

De huidige directeur van BSH is een afgestudeerde houttechnoloog zonder enige werkervaring. Noch op het gebied van management, bosbouw of zelfs houttechnologie heeft deze jonge directeur voldoende gelegenheid gehad ervaring op te doen. Het feit dat hem de leiding werd toevertrouwd van een bedrijf dat al enige tijd in een diepe economische en sociale crisis verkeerde, is één van de oorzaken die ten grondslag liggen aan de huidige problemen. De wijze waarop hij vanuit BSH het privatiseringsproces heeft geleid, laat overduidelijk zien dat het initiatief hem door de tegenpartij volledig uit handen is genomen.

Ondanks het gebrek aan ervaring heeft de directeur het niet nodig geacht bosbouwkundige en bestuurlijke expertise in te huren. Het bedrijf draait (?) al ruim twee jaar zonder capabele management en technische specialisten. Er is ook geen beroep gedaan op de deskundigheid die wèl beschikbaar is in Suriname en in het verleden nauw betrokken is geweest bij privatiseringsinitiatieven. Zelfs de vorige RVC-voorzitter cq acting director, die belast was met de sanering van BSH, is op geen enkele wijze geconsulteerd of betrokken in dit zeer complexe proces, waar iedere vorm van aangeboden expertise zeer welkom had moeten zijn. Het schijnt dat elke vorm van deskundigheid doelbewust buiten de deur is gehouden.

1.2 De adviseurs van Ernst & Young (E&Y)

Het bureau E&Y had het gat in inhoudelijke expertise kunnen opvullen door zelf (ondermeer) bosbouwkundige deskundigen in te huren. Dit had hen voor veel flaters kunnen behoeden, die in het Businessplan voor het grijpen liggen en ook weer te voorschijn komen in de aanbieding van Doorwin BV. Wij wijzen hier op één voorbeeld waar heel grof met productiecijfers wordt gestunt om de voortvarendheid van Doorwin aan te tonen (Zie hoofdstuk 2).

1.3 Het onderhandelingsteam

Voor het onderhandelingsteam geldt uiteraard hetzelfde m.b.t. het punt van deskundigheid. Noch de directeur van BSH, noch de jurist en noch de teamvoorzitter van E&Y, die gedrieën het onderhandelingsteam vormden, beschikken over kennis en ervaring van de houtsector en de bosbouw. Opnieuw dringt zich de gedachte op dat het buiten de deur houden van expertise een wezenlijk element is geweest van de strategie in dit privatiseringsproces. Het inschakelen van deskundigheid is systematisch en effectief vermeden.

1.4 De minister van RGB

Ook de minister van ROGB schijnt geen enkele behoefte te hebben gehad aan deskundig advies. Sterker nog, het kennelijk zeer kritisch advies van de directeur van Stichting Bosbeheer en Bostoezicht (SBB) schijnt van geen enkele invloed te zijn geweest op het verloop van het proces. De minister wijkt geen milimeter van het resultaat (de LOI) van zijn onderhandelingscommissie, waarvan wij reeds hebben gezien hoe ‘deskundig’ die is geweest..

2. Verkoop op afbetaling, zonder rente, zonder garantie

Het onderhandelingsteam, de voltallige regering en alle coalitiegenoten in De Nationale Assemblée zijn ermee accoord gegaan dat Bruynzeel wordt verkocht op afbetaling, zonder dat de koper rente hoeft te betalen op de uitstaande schuld, zonder dat de koper enige zekerheidsstelling hoeft te bieden en zonder dat er een termijn gekoppeld is aan de afbetaling van de koopsom. Waar in de wereld is dit nog mogelijk? Dit kan een accountantskantoor als E&Y absoluut niet zijn ontgaan en is dus als een bewuste daad worden aangemerkt. Bovenop dit alles hoeft de koper gedurende de eerste tien jaren geen belasting te betalen op de winsten uit Bruynzeel.

3. De misleidende projecties van Doorwin m.b.t. de ontwikkeling van de productie

Het Businessplan en de LOI zijn bewijzen van de amateuristische wijze waarop bosbouwkundige aspecten zijn behandeld. Het zijn voorbeelden van onhandige manipulaties van statistieken en productieprognoses om de bieding zo aantrekkelijk mogelijk voor te stellen. Een schrijnend voorbeeld wordt hier besproken.

Doorwin stelt dat het de productie zal opvoeren van 60 000 m³ in 2007, 100 000 m³ in 2008, 200 000 m³ in 2009 tot 300 000 m³ in 2010. Deze projecties zijn irrealistisch en schromelijk overdreven, zeker als men bedenkt dat de totale houtproductie (dus van alle houtbedrijven bij elkaar) in Suriname al jaren stagneert op 150 000 m³. Zelfs in haar topjaren heeft BSH nooit meer dan 80 000 m³ geproduceerd.

Deze hoeveelheid hout denkt men te kunnen oogsten en transporteren met behulp van 4 bulldozers, 6 skidders, 4 loaders en 5 trucks, terwijl hiervoor minstens 30 skidders, 18 bulldozers en 25 trucks nodig zijn. De grondslag voor deze berekeningen is terug te vinden in eerder door deskundigen

opgestelde bosbeheerplannen die liggen in de archieflades van BSH. Noch E&Y, noch Doorwin en noch de huidige directeur schijnen op de hoogte te zijn van de kapplanning zoals die in de genoemde bosbeheerplannen van BSH is beschreven. Merkwaardig genoeg worden deze blunders door geen van de betrokken partijen opgemerkt. Men ontkomt niet aan de indruk dat E&Y een diepe minachting heeft voor haar opdrachtgever en voor een ieder die zich het lot van BSH aantrekt.

4. De status van het BSH industrieterrein

Dat het industrieterrein van BSH zwaar is ondergewaardeerd is al duidelijk aangetoond en wordt verder ook besproken. Alleen al de waarde van het strategisch gelegen terrein, zou ondanks de status van huurperceel, al veel hoger zijn dan het totale bod van Doorwin. Het is daarom absoluut niet nodig om het land in eigendom te geven aan een nieuwe investeerder. In haar bijna zestigjarig bestaan, heeft BSH nooit belangstelling getoond om het terrein in eigendom te verkrijgen. Het lijkt haast voor de hand te liggen dat er naast de houtindustrie ook nog een agenda bestaat voor een grondproject dat best veel rendabeler zou kunnen zijn dan bosbouw en houtverwerking.

5. De gelegenhedswetgeving

De poging van Doorwin om via een wetswijziging de looptijd van een concessie van 20 naar 40 jaar uit te breiden, omdat dat noodzakelijk zou zijn voor duurzaam bosbeheer, is ronduit hypocriet te noemen. De bieder haalt er te pas en te onpas ITTO en CELOS bij om haar plannen te rechtvaardigen en voordelen af te dwingen. De kern van de zaak is dat er geen gelegenhedswetgeving bedreven mag worden om één toevallige investeerder tegemoet te komen. Dit temeer daar SBB al een tijdje voorstellen voorbereid om de duur van concessies te verlengen met het oog op duurzaam beheer van de bossen. Doorwin is niet eens behoorlijk in staat uit te leggen waarom een concessie een langere looptijd dient te hebben.

6 Anticiperen op de investeringswet

In de LOI is wordt de mogelijkheid geopend om Doorwin over de winsten van Bruynzeel gedurende de komende 10 jaar geen belasting te laten betalen. Internationaal komen overheden steeds meer terug op deze faciliteit in de belastingwetten van hun land. Ook in Suriname is de investeringswet aan herziening toe, met name nadat de wet van 3 juni 2002 ongewoon zware kritiek van internationale financiële instellingen als de Wereldbank heeft gekregen. De instelling van een speciaal instituut, Investsur, dat de uitvoering van deze wet had moeten begeleiden is mede om die reden aangehouden. Het lijkt danook op zijn minst onverstandig om nu in deze overeenkomst een regeling op te nemen die zou moeten blijven gelden, ook indien de investeringswet binnenkort gewijzigd zou worden. Dit betekent botweg het op voorhand frustreren van de totstandkoming van die nieuwe wet. Tevens wordt het gelet de op handen zijnde grote contracten in de bauxiet, goud en aardolie ook vrijwel onmogelijk om daar afwijkend te handelen en dus zal de schade voor Suriname alleen nog maar toenemen.

7 Het ontbreken van een privatiseringsbeleid

De kwestie BSH/Doorwin is een schoolvoorbeeld van hoe ongunstig een privatiseringsproces voor Suriname verloopt als de regering geen privatiseringsbeleid formuleert. In de Regeringsverklaring 2005-2010 zoals uitgesproken op 23 november 2005 door President Venetiaan wordt helaas precies één enkele regel aan dit onderwerp besteed: (pag 13) “...Privatisering blijft een belangrijke optie voor daarvoor in aanmerking komende parastatale bedrijven...”

Andere inzichten van de regering over privatisering ontbreken. In deze setting wordt het consultancybedrijf Ernst & Yong aangetrokken en die krijgt in feite de vrije hand. Het resultaat is er dan ook naar. E&Y voetbalt op een open speelveld, zonder scheidsrechter, zonder grenslijnen, en

in feite zonder tegenstander. Hetzelfde had zich reeds eerder voorgedaan bij de totnogtoe mislukte poging van hetzelfde E&Y om het rijstbedrijf SML Wageningen te privatiseren. Jammer genoeg hebben we daaruit niets geleerd.

8 Het gemanipuleerde biedingproces

Het Surinaamse onderhandelingsteam onder leiding van Ab Slim van E&Y heeft tijdens het biedingproces een zeer opmerkelijke rol gespeeld. Het heeft er veel van dat vanaf het moment dat Doorwin op het toneel verscheen, de kaarten reeds waren geschud. De conclusie van het onderhandelingsteam in een tussentijdse rapportage aan de minister luidt: “Indien het geheel van de criteria in ogenschouw wordt genomen, scoort Doorwin BV duidelijk positiever dan de andere kandidaten.”

Deze conclusie is getrokken op basis van criteria (o.a. knowhow, financiële draagkracht en planning, en snelheid om tot een transactie te komen) die op ondoorzichtige wijze zijn gebruikt om tot een selectie van de beste kandidaat te komen. Bovendien blijkt dat de verschillende bidders niet allemaal dezelfde informatie hebben ontvangen.

De conclusie van de commissie is letterlijk; “Het bod van Doorwin BV is op alle aspecten van de transactievoorwaarden gunstiger.” De minister was daarmee dus geïnformeerd. Maar wat de minister misschien niet wist, is dat de directeur van Bruynzeel, in antwoord op vragen van CHM directeur Kasimbeg, een brief heeft geschreven die zeer waarschijnlijk grote invloed heeft gehad op het bod dat de CHM. Onder andere schreef de directeur BSH op 27 juli 2005 aan de CHM:

- Het bedrijf wordt verkocht zonder dat de koper verplicht is het personeel met de reeds bestaande CAO tussen BWO (de vakbond) en Bruynzeel over te nemen. Dus u koopt een bedrijf zonder personeel.
- De cijfers van het Pensioenfonds zullen wij niet verstrekken omdat dit een verantwoordelijkheid is van de Aandeelhouder en het voor deze transactie niet relevant is....”

Dit zet je als koper toch op z'n minst op het verkeerde spoor. Was Doorwin gewoon gul of hadden ze daar andere informatie? Van deze brief zijn er wel afschriften verzonden naar Ab Slim, Shirley Sowma en Rick Tjon A Joe van Ernst en Young, en naar Ben Halfhide van het kantoor Lim a Po, maar niet naar de minister van RGB.

Een andere kwestie is de onduidelijkheid over de trackrecord van Doorwin BV op het gebied van de bosexploitatie. Het bedrijf heeft wel erg veel ervaring met de industriële verwerking van hout. Er wordt beweerd dat Doorwin in Indonesië een trackrecord zou hebben opgebouwd met de exploitatie van tropisch bos. Indien dat zo is, wordt het natuurlijk wel interessant om te weten waarom dit bedrijf de investeringen in Indonesië de rug toekeert en zich ineens richt op Suriname.

9. Gemanipuleer met koopsom en schuldenpositie van BSH

Het continu apart vermelden van de koopsom en het bedrag dat betaald wordt voor de schulden van Bruynzeel zorgt voor een nodeloze verwarring. Verkoop van Bruynzeel houdt immers simpelweg in de verkoop van 100% van de aandelen en dat komt neer op de lusten en de lasten, dus óók de schulden. Elke andere benadering van de koopsom is of het gevolg van ondeskundigheid of een bewuste poging om verwarring en onduidelijkheid te scheppen.

10. Meerdere opties voor aanpak kwestie BSH

Er bestaan meerdere mogelijkheden om een bedrijf als Bruynzeel te privatiseren. De uitgangspunten zoals partners aantrekken die nieuwe buitenlandse markten kunnen openen voor de sector als geheel, kapitaal (directe buitenlandse investeringen) binnen brengen en nieuwe technologieën introduceren waar ook de lokale houtsector baat bij heeft, die mogen toch wel bekend worden verondersteld. Maar waarom zouden we niet direct en misschien wel in de eerste plaats de lokale houtproducenten betrekken bij de privatisering van Bruynzeel?

Daarvoor moet er beleid worden ontwikkeld.

Maar wanneer we ons helemaal geen raad meer weten met het ‘probleem’ Bruynzeel, dan zou het simpelweg ontmantelen van het bedrijf misschien niet eens de slechtste optie zijn. Het industrieterrein zou een andere bestemming kunnen krijgen die beter past bij de huidige tijd. De vrijgekomen bosconcessies zouden dan aan nieuw aan te trekken investeerders kunnen worden aangeboden of via internationale inschrijvingen in handen kunnen komen van de beste bidders. Door deze aanpak zou het gros van het personeel weer werk vinden in de nieuwe bedrijven. Een extra voordeel zou zijn de mogelijkheid tot verplaatsing van een milieubelastende houtindustrie naar een locatie buiten de stad waar verwerking van houtafval effectiever kan worden gedaan.

INHOUDSOPGAVE

Bladzijde

DE KERN VAN HET BRUINBOEK.....	i
VOORWOORD	1
INLEIDING	3
1. HET VOORSPEL.....	3
1.1 ERNST & YOUNG KRIJGT DE VRIJE HAND.....	3
1.2 E&Y FORMEERT TECHNISCH KREUPEL TEAM.....	4
1.3 HET GEMANUPILEERDE BIDDINGSPROCES	5
2. HET BEDROEVENDE RESULTAAT.....	6
2.1 OPMERKINGEN VOORAF	6
2.2 DE DISCUTABELE LETTER OF INTENT	8
3. OVERIGE KANTTEKENING BIJ DE VERKOOP.....	14

VOORWOORD

Deze brochure vertelt een besmeurd verhaal. Het is het verhaal over de wazige totstandkoming en de idem inhoud van een intentieverklaring, waarbij het erop lijkt dat de ene partner het enkel als haar taak heeft gezien om de andere partner te overladen met gunsten, niet uit eigen zak, maar op rekening van het Surinaamse volk.

De privatisering van Bruynzeel tot aan de ondertekening van de Letter of Intent (LOI) op 28 februari j.l. geschiedt op zo een ontmoedigende manier, dat grote delen van de bevolking nauwelijks nog belangstelling hebben voor wat er nu uiteindelijk uit de bus zal komen. Toch zijn er ook mensen in de samenleving die zich met de hele gang van zaken in hun eigenwaarde voelen aangetast. De vraag is dan ook al gesteld van "hoe heeft het weer zover kunnen komen?" Analyse van het proces tot op dit moment roept nog veel meer vragen op.

Op 1 maart 2006 werd vanuit de PALU in het ontmoetingscentrum Bun Dyari een openbare paneldiscussie georganiseerd onder de titel "De verkoop van Bruynzeel", om op een gestructureerde manier over dit onderwerp te kunnen praten. Nog maar enkele dagen daarvoor was door de belanghebbenden in de houtsector ook al breedvoerig over dit onderwerp gesproken. Het bleek dat velen daar aanwezig reeds dachten in termen van 'mosterd na de maaltijd', omdat intussen overeenstemming was bereikt over de definitieve tekst van een LOI tussen De Staat Suriname en de koper Doorwin BV.

Deze 'mosterd na de maaltijd'-stemming leek in eerste instantie enigszins te zijn overgewaaid op de deelnemers aan de discussie in Bun Dyari. Maar naarmate de avond vorderde sloeg deze stemming om in grote onvrede met de resultaten die door de Surinaamse onderhandelingsdelegatie waren bereikt. Men kon zich niet voorstellen dat de Surinaamse regering accoord kon zijn gegaan met de in de LOI opgenomen voorwaarden voor de verkoop van Bruynzeel. Men vroeg zich af hoe wij, die al niet genoeg voor onszelf hebben, zoveel kado kunnen doen aan een ander. Er werden ook vergelijkingen getrokken met de nadelige deal met het goudbedrijf Cambior.

Op een bepaald moment werd de discussie zodanig verhit, dat staande de bijeenkomst aan de organisatoren van die avond werd gevraagd om na te gaan wat er nog gedaan kon worden om de overeenkomst in zijn huidige vorm tegen te houden. Na afloop hebben velen zich ook aangemeld om die actie die zou volgen te ondersteunen.

Uit dat besluit is op 9 maart 2006 opgericht het Comité "Stop Uitverkoop Natuurlijke Hulpbronnen!", mede omdat met de verkoop van Bruynzeel ook weer aan onze natuurlijke hulpbronnen zal worden geknaagd. Met de naam werpt het Comité ook een blik vooruit op de onderhandelingen die straks gaan beginnen over de ontginning van bauxiet in West-Suriname, de goudwinning in het Nassau-gebied, maar ook de privatisering van het bacovenbedrijf Surland / SBBS en de SML Wageningen / SRO.

Het doel van dit Comité zit reeds in de naam verwerkt. Met deze brochure wil het Comité "Stop Uitverkoop Natuurlijke Hulpbronnen Suriname!" informatie verstrekken aan een ieder om een beter beeld te kunnen vormen over privatisering in het algemeen en de voorgenomen Bruynzeel deal in het bijzonder. Nu al worden wij met deze overeenkomst opnieuw internationaal behoorlijk belachelijk gemaakt. Het is verder verwachtbaar dat de Letter of Intent, waarin de intenties van De Staat Suriname als Verkoper en die van Doorwin BV als koper zijn opgenomen, model zal staan voor de definitieve overeenkomst. Als dat gebeurt zullen we als Surinamers voor de zoveelste keer in onze geschiedenis worden benadeeld. Dat mogen we niet toestaan. We roepen dan ook iedereen,

Surinamers en alle vrienden van dit mooie land op om zich te keren tegen de voorgenomen verkoop van Bruynzeel onder de huidige voorwaarden. Dat Ernst & Young zoveel eer krijgt dat ze in de titel worden genoemd heeft te maken met het feit dat dit internationaal gerenommeerd bedrijf een Hoofdrol heeft vervuld in dit stuk van onze hout-geschiedenis.

We hopen in deze brochure voldoende informatie te hebben bijeengebracht om de gemeenschap op zijn minst alert te maken voor de uiteindelijke deal. Die mag geenszins gebaseerd zijn op deze LOI.

Wij willen nog een lans breken voor de arbeiders van Bruynzeel. Die zijn in de afgelopen tijd letterlijk uitgehongerd en daarmee in feite rijp geworden voor elke overeenkomst die belooft hun lonen te betalen. Niemand kan hen daarom kwalijk nemen dat zij op dit moment niet zonder meer kunnen zien dat het niet alles goud is wat er blinkt. Deze brochure is er daarom ook voor hen.

Intussen is in De Nationale Assemblee over de privatisering van Bruynzeel een debat gaande dat aanvankelijk begon als interpellatie over dit onderwerp. Indien daaruit het besluit zou komen dat de huidige LOI wordt herzien dan wel wordt verlaten en de privatisering van Bruynzeel van voren af aan begint, nu dan wel binnen een tevoren vastgesteld privatiseringskader, dan zal dat volledig in lijn zijn met de doelstelling van het Comité "Stop Uitverkoop Natuurlijke Hulpbronnen Suriname".

Comité "Stop Uitverkoop Natuurlijke Hulpbronnen Suriname".
comite_stunahus@yahoo.com

INLEIDING

Op 28 februari j.l. heeft minister Michael P. Jong Tjien Fa van Ruimtelijke Ordening, Grond en Bosbeheer (RGB) namens de Staat Suriname, zijn handtekening geplaatst onder een Letter of Intent (LOI) samen met de heer Johannes A.H. Kersten namens Doorwin BV uit Nederland. In deze LOI worden een aantal intenties uitgesproken die betrekking hebben op de verkoop van Bruynzeel Suriname Houtmaatschappij nv. Deze LOI zal daarna binnen 4 maanden nader worden uitgewerkt in een definitieve schriftelijke overeenkomst.

Zowel op de totstandkoming van deze LOI als op de inhoud daarvan is erg veel kritiek losgekomen. Indien de uitgesproken intenties worden vastgelegd in een daadwerkelijke overeenkomst, wordt Suriname nodeloos benadeeld en wordt Doorwin BV zoveel te meer bevoordeeld. Nu al maken we ons als land behoorlijk belachelijk met een dergelijke LOI. In dit "*BRUINBOEK*" willen wij proberen om de belangrijkste commentaren die intussen zijn geleverd bij elkaar te brengen.

Dit "*BRUINBOEK*" is niet bedoeld om wie dan ook persoonlijk te bevoordelen of te benadelen. Het is bedoeld om de omstandigheden en de feiten die hebben gespeeld bij de voorgenomen verkoop van Bruynzeel naar voren te halen. Daarin liggen ook de argumenten besloten die ervoor pleiten om deze deal in de huidige vorm tegen te willen houden. Voor een goed deel zijn deze feiten en omstandigheden minder florissant, wat deze deal een besmeurd karakter geeft, vandaar dat 'bruin'-boek.

1. HET VOORSPEL

1.1 *ERNST & YOUNG KRIJGT DE VRIJE HAND*

We verwachten van een regering die 'good governance' predikt dat die voor de privatisering van staatsbedrijven een gedegen beleid uitzet. In de Regeringsverklaring 2005-2010 zoals uitgesproken op 23 november 2005 door President Venetiaan wordt helaas niet meer dan één enkele regel aan dit onderwerp besteed: (pag 13) "...Privatisering blijft een belangrijke optie voor daarvoor in aanmerking komende parastatale bedrijven..."

Andere inzichten van de regering over privatisering ontbreken. In deze setting wordt het consultancybedrijf Ernst & Yong aangetrokken en die krijgt in feite de vrije hand. De regering is tevreden met alles waarmee E&Y op de proppen komt. Maar het mag intussen toch wel duidelijk zijn, dat geen enkele consultant, dus ook niet de aangetrokken consultant Ernst en Young, dit privatiseringskader kan opstellen omdat het hierbij gaat om politieke keuzen die gemaakt moeten worden. Deze keuzen zijn van zodanig principiële aard dat zij het uiteindelijke resultaat bij privatisering bepalen omdat daarmee algemene richtlijnen worden aangegeven waarlangs het proces moet verlopen. Wie zich ermee bezighield had de bui dus reeds kunnen zien hangen.

Ernst en Young (E&Y), de huisconsultant van de regering Venetiaan, die ook al betrokken was in een totnogtoe mislukte poging om de SML-Wageningen te privatiseren, is al sinds medio 2004 in opdracht van minister Demon bezig met Bruynzeel. De eerste opdracht was om na te gaan of het mogelijk was om via herstructurering, het aantrekken van financieringsmiddelen, Bruynzeel uit de schulden te halen en opnieuw levensvatbaar te maken. In het businessplan dat E&Y toen heeft geschreven heeft men het idee gepresenteerd om de bedrijfsopstallen en concessies te leasen (op lange termijn verhuren). Daarmee zou dan in 6 tot 7 jr voldoende zijn verdiend om alle schulden van Bruynzeel af te lossen en zouden er nieuwe mogelijkheden voor het bedrijf ontstaan. Achteraf

bleek dat de schulden van het pensioenfonds door de directie te laag waren ingeschat (woorden van Ab Slim-leider van het onderhandelingsteam-op radio ABC, 5 mrt 2006), waardoor de periode van 6 tot 7 jaar aanmerkelijk zou moeten worden verlengd. Bovendien had men er geen rekening mee gehouden dat het leasen tegen de gedachte achter het verlenen van concessies was. Concessies krijg je namelijk niet om te verhuren, maar om zelf te exploiteren.

Ook in advertenties die later zijn geplaatst is de bedoeling van de wetgever geweld aangedaan en zijn de concessies feitelijk te koop aangeboden. Een fragment uit de advertentie: "...kopers, die een opmerkelijke kans wordt geboden om haar activa en houtconcessies te kopen door 100% van het aandeelkapitaal te verwerven..." Foutje?

Neen, op dit nivo heet dat een teken van grove slordigheid.

Een vraag die velen bezig houdt is hoe het komt dat er zo weinig internationale belangstelling is geweest voor de verkoop van Bruynzeel. Is het bedrijf werkelijk zo weinig interessant? Zijn die buitenlandse investeerders ook daadwerkelijk gezocht?

Ook moeten we vraagtekens plaatsen bij de snelle selectie van Doorwin BV. Met name vanuit de nationale houtsector wordt geklaagd dat de lokale geïnteresseerden in principe misleid zijn, omdat de voorwaarden waaronder de regering nu bereid is om Bruynzeel aan Doorwin te verkopen, niet dezelfde zijn als bij de aanvang van het selectieproces.

Wat de rol overigens van de Pasongroup, die dan wel meedoet in de bidding, dan weer niet en dan achteraf zich wil inkopen bij Doorwin.

1.2 E&Y FORMEERT TECHNISCH KREUPEL TEAM

Op de advertentie komen vele reacties. E&Y kiest daar de meest belovende uit en nodigt hen uit om een bod te doen. Daarna begint de rol van de commissie die namens Suriname gaat onderhandelen pas echt interessant te worden.

In deze commissie zit zoals aangegeven:

1. De heer Ab Slim vanuit Ernst en Young, als teamleader.
2. De heer Ben Halfhide (Jurist van het kantoor Lim A Po)
3. De heer Patrick Peneux (directeur Bruynzeel)

Het is misschien goed om hier nu al op te merken dat Ernst en Young het hele toneel beheerst. In de eerste plaats is dit buro de huisconsultant van de Surinaamse Regering. In de tweede plaats zorgt men uit eigen gelederen voor een teamleader en ten derde (naar later zal blijken) is dit buro ook de huisconsultant van het uitgeselecteerde bedrijf Doorwin BV in Nederland, waarmee uiteindelijk een letter of intent is getekend. Door de mensen van E&Y wordt beweerd dat het Nederlandse E&Y en het Surinaamse buro van E&Y aparte instellingen en dat die over en weer geen bemoeienis met elkaars zaken hebben. Maar bij velen roept deze toevalligheid wel vragen op en op z'n minst zorgt het voor een bijzonder ongemakkelijk gevoel.

Van de heer Peneux kan het volgende gezegd worden. Hij heeft aan de Universiteit van Gent zijn BSc houttechnologie gedaan. Hij is als directeur c.q. deskundige toegevoegd aan dit team.

De heer Ben Halfhide zit vanuit het kantoor Lim A Po als jurist (zijn firma adviseert Bruynzeel) in het team, Volgens verklaringen van de voorzitter van het Houtplatform, de heer A. Gesser, tijdens de discussieavond van 1 maart 2006 in het centrum van de PALU, moet de heer Halfhide op een bepaald moment tijdens de onderhandelingen, in dienst zijn geweest van zowel het Surinaamse onderhandelingsteam, als dat van Doorwin BV. Hij zou toen namelijk, nog vóórdat dit onderwerp ter sprake was gekomen bij de onderhandelingen, van Doorwin BV reeds de opdracht hebben

geaccepteerd om een concept-wetswijziging te schrijven om de duur van houtconcessies te veranderen van 20 naar 40 jaar.

1.3 HET GEMANUPILEERDE BIDDINGSPROCES

Nu het biddingsproces. Het Surinaamse onderhandelingsteam onder leiding van Ernst en Young vertegenwoordige Ab Slim heeft tijdens dit proces een zeer opmerkelijke rol gespeeld. In feite heeft het er veel van dat vanaf het moment dat Doorwin op het toneel verscheen, dat de kaarten reeds waren geschud. En nadat Doorwin officieel ook was uitverkoren, toen kon het kadootjes geven pas goed beginnen. Kadootjes van de Surinaamse gemeenschap aan Doorwin wel te verstaan.

Wij geven hier een beeld van een voortgangsrapportage (31 januari 2006) van de onderhandelingscommissie aan de minister van RGB. Het gaat hier om het biedverloop. Er waren kennelijk 5 criteria waarop de deal getoetst zou worden, (zie linker kolom)

	DOORWIN	CHM	PASONGROUP
Hoogte overnamebod	US\$ 20 – 25.6 mln	US\$ 6.2 mln	US\$ 12.5 mln
Voortzetting bedrijf als houtonderneming	Ja	Ja	Ja
Technische knowhow en bewezen trackrecord	100%	0%, in bedrijfsplan aangegeven dat dit wordt ingekocht	Geen informatie ontvangen
Snelheid transactie	Onmiddelijk	Onmiddelijk	Onbekend
Financiële draagkracht en financieringsplan	Uitstekend	Middelmatig, men dient deze bron nog te zoeken	Geen informatie ontvangen

De conclusie van het onderhandelingsteam op basis van deze gegevens luidt:

“ Indien het geheel van de criteria in ogenschouw wordt genomen, scoort Doorwin BV duidelijk positiever dan de andere kandidaten.”

Vervolgens een tabel met alleen de financiële aspecten van de transactievoorwaarden:

	DOORWIN		CHM
Koopsom	US\$ 7.5 mln	USD 15 mln	US\$ 7.1 mln
Koopsom (contante waarde)	US\$ 6.7 mln	USD 12.4 mln	US\$ 7.1 mln
Betalingswijze	Uit houtoogst	Uit de winst	Contant
Looptijd	7 jaar	10 jaar	1 jaar
Overname schulden	US\$ 11.2 mln		US\$ 0
Overname personeel (afkoopregeling)	US\$ 2.0 mln		US\$ 0
Waarde bod	US\$ 19.9 mln	USD 25.6 mln	USD 6.2 mln
Onmiddellijke ontvangsten voor de Staat door aflossing schulden Bruynzeel	US\$ 2.3 mln		US\$ 0.0 mln

De conclusie van de commissie is letterlijk; “Het bod van Doorwin BV is op alle aspecten van de transactievoorwaarden gunstiger.”

De minister wordt hiermee dus geacht te zijn geïnformeerd. Maar er is nog meer dan het feit dat deze wijze van zaken presenteren compleet onoverzichtelijk en zelfs verwarrend is. Wat de minister op dat moment misschien niet weet (op de financiële frommels komen we later terug) is dat de directeur van Bruynzeel, de heer Peneux, in antwoord op vragen van CHM directeur Kasimbeg een brief heeft geschreven die zeer waarschijnlijk grote invloed heeft gehad op het bod dat de CHM vervolgens heeft uitgebracht (zie bovenstaande tabel). Onder andere schrijft Peneux aan de directeur van de CHM op dd.27 juli 2005:

“... ”

- Het bedrijf wordt verkocht zonder dat de koper verplicht is het personeel met de reeds bestaande CAO tussen BWO (de vakbond) en Bruynzeel over te nemen. Dus u koopt een bedrijf zonder personeel.
- De cijfers van het Pensioenfonds zullen wij niet verstrekken omdat dit een verantwoordelijkheid is van de Aandeelhouder en het voor deze transactie niet relevant is....”

Dit zet je als koper toch op z'n minst op het verkeerde been. Was Doorwin gewoon gul of hadden ze daar andere informatie? Van deze brief zijn er wel afschriften (cc's) verzonden naar Ab Slim, Shirley Sowma en Rick Tjon A Joe van het accountantskantoor Ernst en Young en naar Ben Halfhide van het kantoor Lim a Po, maar niet naar de minister van RGB.

Een kwestie die overigens ook niet duidelijk is geworden is wat de trackrecord van Doorwin BV precies is op het stuk van houtexploitatie. Het bedrijf heeft wel erg veel ervaring met de verwerking van hout. Er wordt beweerd dat Doorwin in Indonesie een trackrecord zou hebben opgebouwd in exploitatie van tropisch bos. Indien dat zo is wordt het natuurlijk wel interessant om te weten waarom dit bedrijf de investeringen in Indonesie de rug toekent en zich ineens richt op Suriname.

2. HET BEDROEVENDE RESULTAAT

2.1 OPMERKINGEN VOORAF

Alle deskundigen die zich erover hebben uitgelaten zijn van mening dat er veel verschil zit in de hier en daar gepresenteerde cijfers. We stippen ook direct enkele andere zaken aan.

Terrein van Bruynzeel te Beekhuizen

Er bestaat verschil van inzicht omtrent de correcte oppervlakte van het terrein van Bruynzeel te Beekhuizen. Volgens het Hypotheekkantoor bedraagt de oppervlakte 43.5 ha. Maar daarbij zou 6 ha grond dubbel zijn geteld en dit zou zijn meegenomen in de ten verkoop aangeboden oppervlakte bedrijfsterrein.. Het probleem zit hierin dat indien na ondertekening van de koopovereenkomst blijkt dat er 6 ha grond minder is geleverd dan in de overeenkomst staat, dat Doorwin daarmee op de Staat Suriname een flinke vordering krijgt die in de miljoenen US dollars kan lopen. De betrokken notaris Hirasing heeft blijkens De Ware Tijd van 21 mrt 2006 intussen aangegeven dat er een fout is gemaakt en heeft gevraagd om dit te corrigeren.

Arbeidsplaatsen

In het businessplan van Doorwin wordt gesproken van het scheppen van 240 arbeidsplaatsen. In de LOI (punt 6.1) wordt gesproken over 324 personeelsleden.

Te mooie voorstellingen van rondhout productie

Doorwin neemt zich voor om reeds in het tweede jaar een productie van 100 000 m³ rondhout te produceren. (N.B.: De totale jaarproductie van Suriname stagneert al jaren rond de 150 000 m³) In het eerste jaar zal dit reeds 60 000 m³ bedragen. In 2009 is een rondhoutproductie van 200 000 m³ gepland en vanaf 2010 zelfs 300 000 m³.

Deskundigen die ervaring hebben met zulke operations onder Surinaamse omstandigheden geven aan dat deze getallen in in verhouding staan tot de voorgenomen investeringen. De 4 bulldozers, 6 skidders, 4 loaders en 5 trucks die men wil aanschaffen zullen niet in staat zijn om deze hoeveelheid hout uit het bos te slepen en te transporteren. Dan is er nog niet eens rekening mee gehouden dat de arbeiders van Bruynzeel tot op zekere hoogte ook refreshment trainingen zullen moeten krijgen, naast dat er voorbereidingen in het bos zullen moeten worden getroffen, zoals wegeaanleg etc. Zelfs op papier zouden volgens de deskundigen deze productieschattingen al minstens 30 tot 50% overtrokken zijn. Over de praktijk hoeven we dan niet meer te spreken. Het ontbrak de opstellers van het businessplan duidelijk aan ervaring van het werken onder de omstandigheden in het Surinaamse bos.

Onderhandelingscommissie niet deskundig op bosbouwgebied

Intussen heeft de leider van de Surinaamse onderhandelingscommissie moeten toegeven dat de onderhandelingscommissie zich in het geheel niet heeft laten bijstaan door terzake deskundige bosbouwers (radio ABC, 5 mrt 2006). De heer Peneux die aanvankelijk als bosbouwdeskundige was aangevoerd, bleek naderhand houttechnologie te hebben gestudeerd. Bosbouwkundige kennis of ervaring had hij alszodanig dus niet.

Bruynzeel's eigendom op Curacao op nul gewaardeerd

De manier waarop men de waarde van Bruynzeel heeft vastgesteld en de nauwkeurigheid daarbij roept een aantal vragen op. We hadden het al over de onduidelijkheid van de oppervlakte van het terrein te Beekhuizen. Zo ook schijnt Bruynzeel eigenaar te zijn van een stuk bedrijfsterrein (Nooyen nv) van 1 ha met opstallen te Curacao (Nooyen nv). Dit terrein wordt in de balans gewaardeerd op 0 (nul). Het DNA lid Doekhie beweerde tijdens een DNA vergadering op 9 mrt 2006 over een taxatierapport te beschikken van buitenlandse experts, die het terrein en de opstallen waarden op 1.3 mln Ned. Ant. Guldens, ongeveer US\$ 893 000,-

Het is volslagen onduidelijk hoe de nul-waardering tot stand is gekomen en waarom verder bijvoorbeeld ook de directeur van Bruynzeel daaraan is voorbij gegaan.

Surinaamse delegatie neemt plaats op de stoel van Doorwin

Het onderhandelingsteam heeft toegestaan dat steeds meer zaken die aanvankelijk openlijk door Doorwin op tafel waren gelegd middels een 'wensenlijstje' en waaraan door deskundigen aanstoot is genomen, in de loop van de onderhandelingen in bedekte termen in de LOI zijn opgenomen. Voorbeelden zijn, de aanvankelijke eis van Doorwin om de grond te Beekhuizen binnen één jaar in eigendom te krijgen, de eis van 20 naar 40 jaar voor de concessies exclusief voor Bruynzeel-Doorwin alleen , de eis van maximaal 1 US\$ per m³ heffing op export van rondhout, terwijl dit bedrag ligt tussen US\$ 22,- en US\$ 24,- per m³.

In feite heeft de onderhandelingscommissie daarmee meegewerkt aan versluiering van de bedoelingen van Doorwin. Eigenlijk weet de argeloze lezer niet meer waar die aan toe is.

Wat de onderhandelingscommissie ernstig valt te verwijten is dat zij feitelijk op de stoel van Doorwin is gaan zitten. Er was vanaf dat moment niemand om over de Surinaamse belangen te waken.

Commentaar SBB openbaar maken

In het programma Wel-ingelichte-kringen van radio ABC merkt de teamleader van de Surinaamse delegatie, Ab Slim, op dat deskundigen van de Stichting voor Bosbeheer en Bostoezicht, waaronder bosbouwdeskundige Ir. Iwan Krolis, uitgebreid schriftelijk commentaar hebben geleverd

op de eerste LOI. Misschien wordt het ondertussen tijd dat dit commentaar openbaar gemaakt wordt, zodat we ook kunnen vernemen wat het bosbouwkundig commentaar is op de voorgenomen overeenkomst met Doorwin. We weten al dat de commissie zelf geen backing had van bosbouwdeskundigen.

2.2 DE DISCUTABELE LETTER OF INTENT

OVERWEGINGEN

D. Koper garandeert dat zij naar beste kunnen het door haar ingediende businessplan zal uitvoeren en verbindt zich tot een verantwoorde en duurzame economische en ecologische bosexploitatie conform principes van duurzaam bosbeheer zoals vastgelegd in de wettelijke regelingen alsmede de ITTO (International Tropical Timber Organisation) erkende normen, waaronder o.a. CELOS en FSC (Forest Stewardship Council) normen.

Commentaar:

Doordat de onderhandelingscommissie zich niet heeft laten bijstaan door terzake deskundigen heeft zij de mogelijkheid laten liggen om een goede beoordeling van dit businessplan te krijgen voor wat betreft onder andere bosexploitatie.

Deze deskundigen hadden er bijvoorbeeld op kunnen wijzen dat voor duurzame houtkap volgens internationale normen, certificering nodig is en dat daarvoor een tijdpad en een werkwijze moet worden uitgezet. Deze ontbreken in het businessplan van Doorwin. Indien ze alsnog moeten worden ingebouwd zal dat nog meer vragen oproepen over de haalbaarheid van de gestelde productie doelen.

Artikel 1. VERKOOP AANDELEN BRUYNZEEL

1.3 “Koper neemt de aandelen van Bruynzeel op de Closing over. Bij het bepalen van de koopprijs (art. 2.1) heeft Koper zich gebaseerd op de balans per 31 dec 2004...”

Commentaar:

Het is goed om het volgende in de gaten te houden. Omdat er tussen 31 december 2004 en de datum van de Closing (uiterlijk 4 mnd na 28 februari, dat is eind juni 2006) eigendommen van Bruynzeel zijn (en zullen zijn) verkocht die op 31 dec 2004 nog op de balans stonden, zal de waarde hiervan worden afgetrokken van de afgesproken koopsom van US\$ 8 miljoen.

Artikel 2. KOOPPRIJS, BETAALDATUM

2.1 De koopprijs van de aandelen bedraagt US\$ 8 miljoen en zal als volgt worden betaald: Voor elke door Bruynzeel uit de beide concessies geoogste m³ zal, naast de retributie van US\$ 6,- per geoogst hout, een extra US\$ 6,- per m³ betaald worden tot een cumulatief maximum van US\$ 8 miljoen. Koopprijs zal aldus in jaarlijkse termijnen voldaan worden binnen één maand na vaststelling van de goedgekeurde jaarrekening doch uiterlijk op één april van het volgende boekjaar, voor de eerste keer in 2007.

Commentaar:

Alle deskundigen zijn het met elkaar eens dat Jan Kersten van Doorwin BV met dit artikel Suriname behoorlijk in zijn zak heeft gestopt. Doorwin krijgt namelijk de unieke gelegenheid om Bruynzeel domweg op afbetaling te kopen. Daarnaast is er geen limiet gesteld aan de termijn waarbinnen de koopsom moet zijn afbetaald. Deze termijn is volledig afhankelijk gemaakt van de jaarlijkse afbetalingen en dat is weer afhankelijk van de productie. Wij hebben reeds gezien dat de productiecijfers in het bedrijfsplan dat Doorwin BV voor Bruynzeel heeft laten schrijven, dat de productiecijfers daarin op zijn zachts gezegd overdreven zijn. Er is ook geen minimum bedrag vastgesteld dat Doorwin jaarlijks zou moeten aflossen. Naast al deze kadootjes is de onderhandelingscommissie er ook nog eens mee accoord gegaan dat de koper al die tijd geen rente hoeft te betalen op de openstaande schuld. Dat wil zeggen, dat naarmate de termijn waarover wordt afbetaald langer wordt, des te kleiner wordt het bedrag dat Suriname feitelijk ontvangt. Bij alle colleges over economie of boekhouden behoort dit tot een van de eerste dingen die men leert. Het is dan ook nauwelijks te geloven dat al deze zaken simpelweg aan het getrainde oog van de accountants van een internationaal gerenommeerd bureau als Ernst en Young zou zijn ontsnapt. Rara hoe kan dat?

Artikel 3. AFWIKKELING BALANS PER CLOSING

3.1 Indien en voor zover de boekwaarde van de individuele passiefposten in de balans van Bruynzeel op de Closing hoger is dan de boekwaarde van de individuele passiefposten volgens de Balans, zullen Verkopers ervoor zorgdragen dat het meerdere (Negatief Verschil I) wordt kwijtgescholden aan Bruynzeel door een dienovereenkomstige verlaging van de door Bruynzeel op Closing aan (semi-) overheidsinstellingen en/of Verkopers verschuldigde bedragen.

3.2 Indien de boekwaarde van de individuele actiefposten van Bruynzeel op de Closing, bij gelijkblijvende waarderinggrondslagen, lager is dan de boekwaarde van de individuele actiefposten zoals blijkt uit de Balans, zullen Verkopers op Closing ervoor zorgdragen dat het verschil ("Negatief Verschil II") wordt kwijtgescholden aan Bruynzeel door een dienovereenkomstige verlaging van door Bruynzeel aan (semi-) overheidsinstellingen en/of Verkopers verschuldigde bedragen.

3.3 Indien de boekwaarde van individuele actiefposten op de Closing hoger is in vergelijking met de Balans, en/of indien de boekwaarde van individuele passiefposten op de Closing lager is in vergelijking met de Balans, dan zal het hieruit resulterende verschil ("Positief Verschil") tot een maximum bedrag van US\$ 1,2 mln in mindering worden gebracht op het totaal van Verschil I en Verschil II.

3.4 Indien en voorzover het saldo, dat resteert na verrekening van het Positief Verschil met Verschil I en Verschil II, niet volledig ten laste van schulden aan (semi-) overheidsinstellingen en/of Verkopers kan worden gebracht, zal het dan nog resterende bedrag door verkopers in contanten ten gunste van het eigen vermogen van Bruynzeel worden gestort.

Commentaar:

Bij dit artikel wordt een derde partij bij deze deal geïntroduceerd. Aan het begin van de LOI wordt namelijk Doorwin BV aangemerkt als te zijn de "Koper" en De Staat Suriname, als de "Verkoper". In dit artikel wordt ineens gesproken van de "Verkopers" (meervoud). We zullen gemakshalve aannemen dat men nog steeds bedoeld De Staat Suriname en dus de "Verkoper" (enkelvoud en geen meervoud).

In dit artikel 3 wordt duidelijk dat men alle risico's voor wat betreft de feitelijke schuldpositie van Bruynzeel afwentelt op De Staat. Wij komen daar later nog eens op terug.

Artikel 4. VOORWAARDEN VOOR DE KOOPOVEREENKOMST

4.1 De Verkoper zal bij het beëindigen van de thans geldende erfpachtsrechten op de terreinen van Bruynzeel waarvan de grootte is aangegeven in de notariële akte dd 7 oktober 2005 verleden door notaris Mr. L.D. Hirasing, het recht van grondhuur / erfpacht verlenen alsmede verlenging daarvan overeenkomstig de ter zake wettelijke bepalingen voor een aanvullende periode van minimaal 40 jaar. Indien in de toekomst de mogelijkheid bestaat om de terreinen van Bruynzeel in eigendom te verwerven zal Bruynzeel overeenkomstig worden gefaciliteerd.

Commentaar:

We merken op dat hier niet meer zoals in het begin van de onderhandelingen de omvang van de terreinen genoemd wordt. We moeten er rekening mee houden dat dit gedaan wordt om de discussie over de juiste oppervlakte (zie inleidende opmerkingen) voorlopig op de achtergrond te houden, totdat de feitelijke koopovereenkomst is gesloten, waarna Doorwin eventueel met een claim kan komen voor het feit dat De Staat minder grond heeft geleverd dan in de genoemde notariële akte is opgenomen.

Intussen heeft notaris Hirasing (De Ware Tijd 21 mrt 2006) aan de directie van Bruynzeel al gevraagd om de acte van koop en verkoop te wijzigen. Maar kenmerkend voor de hele situatie is dat de Bruynzeel directeur Peneux deze discussie afdoet als niet relevant. Volgens de krant beweert hij dat Doorwin de aandelen overneemt en daarbij speelt terreingrootte geen enkele rol. Deze houding zou weleens oprechte naïviteit kunnen zijn, maar dat gaat niet goed samen met het dragen van zulke grote verantwoordelijkheden.

Er is verder ook geen enkele reden om op welk moment dan ook het bedrijfscomplex te Beekhuizen in eigendom aan Doorwin kado te doen. Voor wat men moet doen speelt de grondtitel geen rol. Sommigen wijzen er verder op dat het terrein van Bruynzeel de enige reële uitbreidingsmogelijkheid is – indien het zover mocht komen- voor de haven van Paramaribo. Indien het terrein in eigendom wordt weggegeven komt ook die mogelijkheid te vervallen.

Bij de discussie over het weggeven van deze dure grond zo dicht bij hartje Paramaribo aan de Suriname rivier, komt intussen ook de suggestie op om Doorwin of welke andere koper van Bruynzeel dan ook een ander stuk grond toe te wijzen aan de Suriname- of de Saramaccarivier, verder van Paramaribo af maar dicht bij de concessies.

4.2 Verkoper zal binnen 1 (één) jaar na Closing de nodige algemene wettelijke voorzieningen – geldend voor de gehele bosbouwsector - doen treffen ter verlenging van de termijn van de bestaande en toekomstige houtconcessies van een looptijd van 20 naar maximaal 40 jaar. Deze algemene wettelijke voorzieningen zullen ook gelden voor het concessieareaal groot ca 143.000 ha van Bruynzeel alsmede het nog te verstrekken concessieareaal van 129 000 ha, zoals vermeld in punt 4.3.

Commentaar:

Het schijnt een trend te zijn in de wereld om inderdaad concessies voor langer dan 20 jaar uit te geven, omdat de concessiehouder daarmee beter gestimuleerd zou worden om duurzamer met de concessie om te gaan. In Suriname worden zelfs voorbereidingen getroffen om ook te komen tot verlenging van de concessieduur. Maar volgens deskundigen gaat het niet om het simpelweg verlengen van de concessieduur. Er zullen tegelijkertijd een aantal samenhangende maatregelen moeten worden getroffen om het doel van duurzaam bosbeheer inderdaad ook onder die nieuwe omstandigheid te waarborgen. Daarom lijkt het niet verstandig om nu een gelegenheidswet te maken, speciaal voor Doorwin. Indien over 20 jaar, na afloop van de huidige concessie, blijkt dat er reden is om de concessie met nog eens 20 jaar te verlengen, dan zal dat geen probleem hoeven te zijn. Dat is volgens de wet nu al mogelijk.

Tijdens de discussie van 1 mrt 2006 (zie voorwoord) is overigens ook terecht opgemerkt dat de inzichten in de wereld omtrent de waarde van ons bos zich wijzigen. Wij weten niet wat onder de zich wijzigende condities de waarde van het bos met al zijn functies zal zijn over 20 jaar, laat staan over 40 jaar. Het zou dan ook zeer onverstandig zijn om nu al zoveel bos in concessie aan Doorwin af te staan, bovendien onder condities die dan kennelijk (volgens deze LOI) ook niet meer gewijzigd mogen worden.

4.3 Verkoper zal binnen 1 (één) jaar na de Closing wettelijke voorzieningen treffen opdat de aan Bruynzeel toegezegde houtconcessie ter grootte van ca 129 000 ha in een definitieve concessie wordt omgezet.

Commentaar:

Bruynzeel heeft vanaf haar eerste activiteit in Suriname (1948) kunnen beschikken over de beste houtconcessies, dat wil zeggen de rijkste bossen die bovendien voor exploitatie het gunstigst lagen. En dat is nog steeds zo. Van deze concessies kunnen wij er vanuit gaan dat er met gemak 20 m³ per ha per cyclus van 20 jaar rondhout kan worden geoogst, zonder dat het bos onherstelbare schade daarvan ondervindt. Voor de productie van 100 000 m³ hout per jaar is daarmee 5 000 ha per jaar nodig. De huidige 143 000 ha van Bruynzeel is dus ruim voldoende voor meer dan 20 jaar. We hebben er reeds op gewezen dat de cijfers in het businessplan zelfs voor de productie van 100 000 m³ rondhout ongewoon optimistisch zijn. De opgenomen planning van 150 000 m³ in het jaar 2008, 200 000 m³ in 2009 en 300 000 m³ in 2010 doet tegen deze achtergrond daarom aan als een fabeltje, alleen maar bedoeld om de claim op de extra 129 000 ha te rechtvaardigen en om de Surinaamse overheid een rad voor ogen te draaien.

Er bestaat dan ook geen enkele zakelijke reden om nu al de extra 129 000 ha aan de concessie van Bruynzeel toe te voegen. Indien daarentegen Doorwin in de praktijk zou laten zien dat het wel degelijk tot grote productiecijfers komt die deze uitbreiding van het areaal rechtvaardigen, dan zou er geen enkele reden zijn om die uitbreiding niet alsnog toe te kennen. Maar tot dan zou het erop neerkomen dat nodeloos productiebos bezet wordt gehouden, terwijl er geen enkele stimulans uitgaat naar Doorwin om de productie te verhogen. Wij wijzen er hier nogmaals op dat er geen minimum productie is vastgelegd. Opnieuw blijkt overigens het gemis van bosbouwkundige experts in de ‘achterkamer’ van het onderhandelingssteam.

4.4 Rekening houdende met de eis van duurzaam bosbeheer zal koper voor de Closing in overleg treden met het Ministerie van Ruimtelijke Ordening, Grond-en Bosbeheer inzake de toepassing van het bepaalde in artikel 3 lid 5 van de Wet uitvoerrecht op hout SB 2005 Nr.29 ten aanzien van niet-markwaardig rondhout bestemd voor triplexfijnere productie, zoals omschreven in de ministriële beschikking “marktwaardige e.a. houtsoorten”, SB 2000 no 42.

Commentaar:

In feite lijkt dit en is het misschien ook een nietszeggend artikel, omdat iedereen in principe op elk moment contact kan opnemen met elke minister over elk onderwerp. Waar het hier om gaat is dat de Doorwin alvast een schot voor de boeg wil geven dat men wil komen praten (en misschien zijn daar onderhands zelfs al afspraken over gemaakt) over verlaging tot maximaal 1 US\$ per m³ of totaal opheffen van de exportheffing op rondhout. Deze heffing bedraagt momenteel tussen US\$ 22,- en US\$ 24 per m³. In eerdere versies van de LOI werd nog gesproken over, let wel, de export van ‘niet marktwaardige houtsoorten’. Als die houtsoorten niet marktwaardig zijn, waarvoor doe je dan al die moeite om ze uit het bos te halen en helemaal naar het buitenland te brengen? En wat gaan ze er daar dan mee doen? Dan is er ook nog de vraag waarom deze regeling alleen voor Doorwin zou gelden? Indien de Surinaamse overheid hieraan begint is dan ook het hek van de dam en zullen we vele miljoenen dollars aan inkomsten mislopen. We lopen dan ook het risico dat er steeds meer ‘niet-markwaardige’ houtsoorten zullen worden ontdekt.

4.9 Aanvragen van Bruynzeel voor de investeringsfaciliteiten op grond van de investeringswet 2002 zullen in behandeling worden genomen zolang deze wet van toepassing is. Toegekende faciliteiten blijven van kracht voor de tijd waarvoor ze verleend zijn, ook als de investeringswet 2002 ter zake wordt gewijzigd dan wel afgeschaft.

Dit artikel moet in samenhang worden bekeken met artikel 4.10

4.10 Op basis van het door haar ingediende businessplan zullen de investeringen van Bruynzeel, voor zover die als een onderneming in technische zin kunnen worden aangemerkt, voor de toepassing van artikel 9 lid 1a van de investeringswet 2002 worden aangemerkt als een nieuwe onderneming.

Commentaar:

Artikel 9 van de Investeringswet waarover hier wordt gesproken, laat zien dat de winsten voor een aaneengesloten periode van (10) tien jaren worden vrijgesteld van het betalen van vennootschapsbelasting. Deze faciliteit is uitsluitend bestemd voor nieuwe ondernemingen. Daarom is het voor Doorwin van belang dat de voortzetting van Bruynzeel als een nieuwe onderneming worden erkend door De Staat, desnoods tegen het gezonde verstand en de werkelijkheid in. Met de toekenning van deze vrijstelling wordt Doorwin namelijk in de gelegenheid gesteld om eerst zijn geïnvesteerd kapitaal terug te verdienen, voordat hij over de behaalde winsten inkomstenbelasting moet betalen.

De belastingdeskundige Tony van Dijk wees er in zijn inleiding in theater Unique op 27 februari j.l. op dat de meeste landen die vroeger deze bepalingen kenden inmiddels daarop zijn teruggekomen.

Maar ook al zou vanwege de omvang van de investeringen Bruynzeel-Doorwin als een nieuwe onderneming kunnen worden gezien en zou dit bedrijf daarmee in aanmerking komen voor deze tax-holiday, het is de vraag of wij ermee accoord moeten gaan dat de voordelen van deze overeenkomst steeds aan de zijde van Doorwin vallen.

We willen verder opmerken dat voor de toepassing van de Investeringswet een speciaal instituut in het leven zou worden geroepen. De instelling van dit instituut is inmiddels aangehouden juist vanwege de kritieken uit zowel het binnenland als het buitenland op de Investeringswet. Het getuigt zeker niet van goed bestuur als er op basis van deze (zwakke) Investeringswet reeds faciliteiten worden toegekend zonder dat een juiste implementatie van deze wet op is gang gebracht.

4.11 Koper zal voor de Closing zorgdragen voor een baseline study inzake de milieu aspecten van Bruynzeel. Koper zal hierna zorgdragen voor een milieu-effecten analyse en periodieke milieu effecten rapportage.

Commentaar:

Suriname zou er goed aan doen om bij de beoordeling van een en ander mensen of instituten erbij te halen die werkelijk terzake deskundig zijn.

4.12 Een positieve uitkomst van een door beide Partijen nog uit te voeren due diligence onderzoek.

Commentaar:

Bij dit 'due diligence onderzoek' wordt een aantal zaken bekeken, financieel, fiscaal, juridisch, personeel, bosbouwtechnisch.

De onderhandelings-commissie is met de opname van dit artikel namelijk ermee accoord gegaan dat er onzekerheid ontstaat over het doorgaan van de koop/verkoop, waarmee extra druk wordt gezet op de regering die ook staat te trappelen om “een succesvolle privatisering” te scoren. Deze koop/verkoop wordt afhankelijk gesteld van de uitkomst (uiteraard alleen ter beoordeling door Doorwin) van dit due diligence onderzoek.

Voordat Doorwin, CHM en Pasongroup hun bod uitbrachten waren zij reeds in de gelegenheid gesteld om dit onderzoek te doen om hun bod op te baseren. Verder gold dat het bod bindend en niet herroepbaar moest zijn. Waar komt dit artikel dan ineens vandaan? Het is in feite verwachtbaar dat naar aanleiding van dit tweede onderzoek nieuwe zaken naar voren zullen worden gebracht door Doorwin, waardoor bijvoorbeeld de koopsom of andere voorwaarden opnieuw in het voordeel van dit bedrijf zullen moeten worden bijgesteld.

Artikel 6. VOORWAARDEN VOOR DE KOPER

6.1 Doorwin zal op het moment van de closing het huidige personeelsbestand – zijnde 324 personeelsleden - overnemen.

Commentaar:

Volgens het businessplan van Doorwin zullen er maximaal 240 arbeidsplaatsen binnen de nieuwe Bruynzeel-Doorwin worden geschapen. Het noemen van het getal van 324 (bijna 100 meer) is beslist misleidend. Ab Slim (radio ABC 5 mrt '06) wist te melden dat volgend jaar ongeveer 120 arbeiders de leeftijd zullen hebben bereikt tussen 55 en 60 jaar. Hij gaf aan dat het de bedoeling is van Doorwin om met deze groep te gaan praten voor een ‘exit-regeling’, zoals hij dat noemde. Gezond verstand zegt verder dat bij de introductie van nieuwe machines een goed deel van het huidige arbeiders aantal zal afvallen omdat die machines gewoon efficiënter zullen zijn.

6.4 Het totale transactiebedrag samenhangende met de aandelenoverdracht bedraagt maximaal US\$ 19,2 mln. Dit bedrag is als volgt samengesteld:

- i) Koopprijs voor de Aandelen US\$ 8 mln*
- ii) Overname schulden Bruynzeel tot een maximum van US\$ 11.2 mln*

Commentaar:

Het zou goed zijn dat diegenen die over de definitieve overeenkomst moeten oordelen (regering, assemblee) zich door onafhankelijke financiële adviseurs en of instellingen omstandig zouden laten informeren.

In artikel 3 – Afwikkeling Balans per Closing – heeft Doorwin zich behoorlijk goed ingedekt tegen allerlei tegenvallers. De risico's zijn opnieuw alleen voor De Staat. Mede naar aanleiding van de dekking in artikel 3 en het hier onder ii) genoemde maximumbedrag voor overname van de schulden moet de vraag gesteld worden om welke schulden het hier concreet gaat en of met dit bedrag alle van Bruynzeel bekende schulden zullen worden afbetaald.

6.5 Ter meerdere zekerheid voor nakoming van de pensioenverplichtingen van Bruynzeel, zal door Koper ten gunste van ‘de Stichting Pensioenfonds van de Bruynzeel Suriname Houtmaatschappij N.V.’ een bankgarantie van US\$ 1 mln of afdoende zekerheidstelling worden afgegeven.

Commentaar:

Ab Slim (Radio ABC 5 mrt 2006), de teamleader van de Surinaamse delegatie, die kennelijk zicht heeft op de agenda van de koper, geeft aan dat hoewel er geen concrete toezeggingen zijn gedaan omtrent aanpassing van de pensioenen, dat dit onderwerp wel op de agenda staat van Doorwin.

Artikel 7. EXCLUSIVITEIT / NON-CONCURRENTIE

7.1 Verkoper zal gedurende een periode van 5 (vijf) jaar na de Closing direct noch indirect investeringsactiviteiten als Aandeelhouder ontplooiën die concurreren met de activiteiten van Bruynzeel zoals beschreven in het businessplan dat aangehecht zal worden aan de Verkoopovereenkomst.

Commentaar:

Dit artikel doet denken aan het soort regels dat geldt voor mensen die in een bepaald bedrijf werken en men houdt er rekening mee dat zij strategische of bedrijfskennis of bedrijfsgeheimen zou kunnen meenemen naar een concurrent. Zij mogen dan volgens overeenkomst gedurende een bepaalde tijd niet bij een concurrerend bedrijf gaan werken op zelf zo'n bedrijf opzetten. In dit geval is het artikel helemaal niet op zijn plaats.

De opvatting dat de overheid zich zoveel mogelijk uit de productie moet terugtrekken staat hier volkomen los van.

Artikel 8. GEHEIMHOUDING

Partijen zullen in ieder geval tot aan het moment van de Closing volledige geheimhouding betrachten omtrent de verstrekte bedrijfsinformatie omtrent koper en Bruynzeel, behoudens voor zover beide partijen overeenkomen bepaalde informatie openbaar te maken en/of voor zover openbaarmaking verplicht is op basis van wettelijke bepalingen. Na de Closing zullen Partijen in onderling overleg en tezamen voor openbaarmaking zorgen.

Commentaar:

Dat er geen bedrijfsinformatie van Doorwin wordt vrijgegeven, okay. Maar de hele procedure en de feitelijke LOI worden met zoveel geheimzinnigheid omgeven dat dit juist vragen oproept. En naar nu blijkt ook terechte vragen! Eerdere openheid over de intussen gesloten LOI had commentaren kunnen losmaken die juist tot een voor Suriname beter resultaat hadden kunnen leiden. En is dat dan niet wat we willen?

Vice President Ram Sardjoe heeft op 16 maart 2006 in de DNA verklaart, dat de Regering zelf de voor hen juiste weg zal kiezen bij het samenstellen van de uiteindelijke overeenkomst. Dit is precies de valkuil waarvoor wij moeten waken. De leden van De Nationale Assemblee doen er goed aan om zich te concentreren op de uiteindelijke overeenkomst en geen genoeg te nemen met zulke toezeggingen dat er met hun commentaar op de LOI rekening zal worden gehouden in de tekst van de definitieve overeenkomst.

3. OVERIGE KANTTEKENING BIJ DE VERKOOP

1. Het zij nogmaals gezegd, dat er een intentie voor een koop/verkoop van Bruynzeel is getekend:

- zonder aanbetaling
- op afbetaling
- afbetaling uit de winsten van de exploitatie
- niet gebonden is aan termijn
- en zonder rente op de nog uitstaande koopsom
- zonder enige garantie van Doorwin BV voor het nakomen van de nog te tekenen koopovereenkomst.

2. Wanneer we bedenken dat de grondwaarde reeds de te betalen koopsom dekt, dan mag duidelijk zijn dat er nauwelijks een gunstigere overeenkomst bestaat voor een particuliere ondernemer, en dus voor Suriname de slechtste overeenkomst die ooit gesloten zou kunnen worden. Bij het onderhandelingssteam (Ab Slim Radio ABC, 5 mrt 2006) dat namens Suriname heeft onderhandeld bestaat de opvatting dat de koopovereenkomst slechts een juridische uitwerking is van de LOI. Indien dit ook de opvatting is van de regering – en daar lijkt het voorlopig nog steeds op- dan zullen wij ons als gemeenschap daar krachtig tegen moeten verzetten, omdat inmiddels wel glashelder is geworden dat een overeenkomst, gebaseerd op deze LOI zeer nadelig uitpakt voor Suriname. Indien wij die overeenkomst toch door laten gaan, dan mogen wij onze borst wel nat maken voor wat er straks nog komt, in de houtsector maar ook in de goud-, bauxiet- of aardolie-sector.
3. Gegeven al het voorgaande behoeft de rol van Ernst en Young een grondige evaluatie. Uit de hele overeenkomst en alles wat daaraan vooraf is gegaan blijkt dat het onderhandelingssteam van Suriname veel meer op de stoel zat van Doorwin BV, waardoor er niemand was om voor de belangen aan Surinaamse zijde op te komen.
4. Ook moet de vraag gesteld worden hoe het kon gebeuren dat de regering deze consultants zo de vrije hand heeft gegeven, zonder enig privatiseringskader en zonder te eisen dat er meer deskundigheid bij de onderhandelingen werd betrokken. De Minister van Landbouw Veeteelt en Visserij, Drs. K. Ragoebarsing had eerder zeer terecht ook al opgemerkt dat de privatisering van het rijstbedrijf SML Wageningen tot nog toe een grote flop was geworden, juist vanwege het ontbreken van de benodigde agrarische deskundigheid bij Ernst & Young. En nu doen we het nog eens dunnetjes over. Was het niet uit regeringskringen dat er zeer terecht was gesteld dat we zouden leren uit onze fouten?
5. Uit de voorgenomen overeenkomst blijkt nergens uit op welke manier onze nationale houtsector zou kunnen profiteren van deze deal. Er is bijvoorbeeld op geen enkele manier sprake van kennisoverdracht of vergroting of aanboring van een nog niet bestaande buitenlandse markt voor de nationale houtproductie. Integendeel zou de concurrentie van een zo sterk bevoordeelde speler weleens negatief kunnen uitpakken voor de Surinaamse ondernemers in de houtsector.
6. Sinds kort is er sprake van dat het verzekeringsbedrijf FATUM gelden van Surinaamse beleggers wil steken in Bruynzeel zodat zij daarmee voor 20% (mede-) eigenaar worden van dit bedrijf. Tegen de achtergrond van wat hier en op andere podia, zoals De Nationale Assemblee allemaal naar voren is gekomen, zou het van wijs beleid getuigen indien men zich niet hals over kop in dit avontuur zou storten. De werkelijke beweegredenen van Doorwin zijn namelijk niet duidelijk. Deskundigen zijn van oordeel, dat indien het Doorwin zuiver om houtwinning te doen zou zijn, zij met schoon US\$ 10 mln aan investeringsmiddelen en een houtconcessie van 150.000 ha een veel betere uitgangspositie zou hebben dan nu met de overname van Bruynzeel, met alle daaraan verbonden verplichtingen. Waar gaat het Doorwin dan werkelijk om ?
7. We moeten de Surinaamse regering aansporen om haast te maken met het vaststellen van een privatiseringsbeleid, omdat er wel degelijk parastatale bedrijven (zoals Bruynzeel) zijn die voor privatisering in aanmerking komen. Die bedrijven drukken nu nodeloos op de overheidsbegroting, terwijl bovendien kansen blijven liggen voor Surinaamse ondernemers. Ook in de houtsector zou het alleszins de moeite lonen dat geprobeerd wordt om de inbreng van de nationale ondernemers kwalitatief en kwantitatief te vergroten. Ze vragen er overigens al een hele tijd zelf om.